

Розгон О. В. Вплив міжнародного трансферу технологій на розвиток бізнесу. Сучасні проблеми глобалізаційних процесів в світовій економіці: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 18 березня 2021 р). Національний авіаційний університет. С.18-23

О. В. Розгон,
НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України, м. Харків

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОГО ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК БІЗНЕСУ

This study analyzes the impact of international technology transfer on the development of Ukrainian and international business. It was found that the management and business planning of innovative projects is important for the effective implementation of technology transfer, and for international business a special role is played by innovation management. The author offers recommendations for Ukraine on legislative changes and optimization of state policy in the field of regulation of international technology transfer.

Сьогодні для України постає завдання вироблення єдиної стратегії участі в єдиному технологічному просторі, що допоможе підвищити конкурентоспроможність на світовій арені, оскільки *трансфер технологій* забезпечує інноваційний розвиток як *підприємств*, так і *країни* загалом, сприяючи їх технологічному оновленню [1, с. 24].

Акцентуємо, що у Законі України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» під терміном «трансфер технологій» розуміється також передача об'єктів технології. На думку Л. М. Несена, термін «трансфер технологій» логічно сприймати лише як формалізовану процедуру, суть якої згідно з вищезгаданим законом — «передача технології, що оформляється шляхом укладення двостороннього або багатостороннього договору між фізичними та/або юридичними особами, яким

установлюються, змінюються або припиняються майнові права і обов'язки щодо технології та/або її складових». Усі інші комунікативні (інформаційні) процеси в галузі технологій є *дифузиею* (розповсюдженням) технологій [2, с. 319].

Надаємо визначення *міжнародного трансферу технологій* як комплексного процесу залучення на комерційній та некомерційній основі технологій з інших країн для підвищення технологічного рівня, продуктивності та ефективності виробництва [1, с. 8].

Оскільки частиною або елементом інноваційного процесу є трансфер технологій, то формування і розвиток національної інноваційної системи (НІС) вимагає не тільки функціонування ефективної інноваційної політики, узгодження дій усіх суб'єктів інноваційного процесу, а й стимулювання до співпраці та взаємодії суб'єктів інноваційного процесу не тільки на національному, а й на *міжнародному рівнях*.

Ефективним *міжнародний трансфер технологій* буде лише у випадку якісного розвитку НІС, що охоплює всю систему соціально-економічних відносин, а не лише інноваційну інфраструктуру. Зазначені умови забезпечать умови використання всього потенціалу технологій [3, с. 350].

Зауважимо, що шляхом забезпечення інноваційного розвитку інноваційних підприємств на міжнародному рівні є *прямі інвестиції*, які сприятимуть не тільки *отриманню вигоди* за умови конкурентоспроможності інноваційної продукції, а й *передачі технологій*.

Так, залучення прямих *іноземних інвестицій* допоможе максимально використати всі позитивні ефекти *іноземного інвестування* задля покращення *бізнес-середовища* в Україні та створення сприятливого інвестиційного клімату загалом, що зі свого боку дасть змогу забезпечити сталий економічний розвиток у країні.

Зокрема, потенційні вигоди та можливості досягнення позитивних економічних ефектів від прямих *іноземних інвестицій* для економіки загалом полягають у тому, що *прямі іноземні інвестиції* забезпечують *міжнародний трансфер*

технологій, сприяючи у такий спосіб зростанню обсягів науково-технологічного співробітництва, а також прямі іноземні інвестиції забезпечують використання різних методів *маркетингу та управління*, таких як, наприклад, ліцензійні договори чи *дифузія* нової виробничої технології, імітація або копіювання нових продуктів.

Прямі *іноземні інвестиції* стають також каналом для *трансферу технологій* за допомогою таких засобів: 1) дифузія нової виробничої технології; 2) ринкове придбання технологічних компонентів, ноу-хау або ліцензійних договорів; 3) технології маркетингу і менеджменту (договори про менеджмент, договори про виробничу кооперацію, мобільність кваліфікованих фахівців між іноземними та національними компаніями); 4) імітація (копіювання нових продуктів, методів реклами та ін. [4].

Перспективою для виходу на вищий рівень розвитку як національного, так і міжнародного трансферу технологій є створення сприятливих умов для інноваційної діяльності, покращення бізнес-клімату за рахунок спрощення створення та використання інноваційних продуктів і продуктів творчої діяльності, розробки інструментів трансферу технологій, забезпечення наявності інноваційного менеджменту.

Для ефективного здійснення трансферу технологій важливе значення має менеджмент і бізнес-планування інноваційних проєктів, а для *міжнародного бізнесу* особливу роль відіграє інноваційний менеджмент.

Міжнародний бізнес являє собою міжфірмову або ділову внутрішню фірмову взаємодію підприємств, що знаходяться в різних країнах, із метою *отримання вигоди* з переваг міждержавних ділових операцій. Реалізація продукції або розміщення виробництва в іншій країні повинні забезпечувати підприємствам певні переваги порівняно зі здійсненням аналогічної діяльності у своїй країні.

Інноваційний менеджмент у *міжнародному бізнесі* є видом менеджменту, головною метою якого є отримання вигоди від використання конкурентних переваг підприємств, які

здійснюють *інноваційну діяльність* у різних країнах, шляхом ведення бізнесу та відповідного використання економічних, політичних, правових, культурних та інших особливостей цих країн і міждержавної взаємодії.

Оскільки ринок інновацій відіграє певну роль у розвитку *міжнародного бізнесу, інноваційний менеджмент* необхідно розглядати не тільки з внутрішньодержавних, а й із міжнародних позицій. Інновації, безперервно розвиваючись, змінюють міжнародний ринок, формують нові потреби. Інноваційна діяльність підприємств та організацій залежить від зовнішніх сил, що діють у глобальному вимірі. Вивчення *інноваційного менеджменту в міжнародному бізнесі*, на відміну від традиційних методів управління, дозволяє підприємствам не тільки вижити, але й лідирувати в мінливому ринковому середовищі [5, с. 148–149].

Але спосіб виживання інколи приводить до використання незаконних дій у трансфері технологій. Так, міжнародний трансфер технологій може реалізуватися на *некомерційній, комерційній і незаконній основах*. Остання група охоплює випадки несанкціонованого запозичення (крадіжки), відтворення та імітації винаходів і технологій, а також випадки так званого «піратства» [1, с. 25].

Що стосується провідних технологій, то іноді їх передача за внутрішніми каналами може бути єдиним доступним засобом їх трансферу. Основним економічним *механізмом міжнародного трансферу технологій* за зовнішніми каналами є патентно-ліцензійна торгівля, коли відбувається передача патентних і безпатентних ліцензій на використання винаходів, технологічного досвіду, товарних знаків та ін. Основна частка світової торгівлі технологіями припадає на продаж безпатентних ліцензій, оскільки вони не потребують проведення додаткових НДДКР і передбачають мінімальний комерційний ризик. Патентно-ліцензійна торгівля супроводжується укладанням патентного або ліцензійного договору. За патентним договором власник патенту за певну винагороду поступається покупцеві своїми правами на

використання винаходу. За ліцензійним договором власник винаходу надає дозвіл на використання своєї технології за певних умов. У світовій практиці трансферу технологій найбільше поширення отримали ліцензійні договори, які передбачають комплексний технологічний обмін із наданням ноу-хау та інжинірингових послуг. Переважна частина ліцензійних договорів укладається великими промисловими компаніями [6, с. 23–24].

Отже, слід сформувані рекомендації для України щодо законодавчих змін та оптимізації державної політики у сфері регулювання міжнародного трансферу технологій. Зокрема, спрощення створення і комерційного використання інноваційних продуктів та продуктів творчої діяльності за кордоном: стимулюватиме винахідницьку діяльність в Україні; покращить бізнес-клімат; підвищить конкурентоспроможність інноваційної продукції; забезпечить досягнення європейського рівня охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Наразі увага зосереджується на стимулюванні винахідницької діяльності в Україні та прагненні до покращення *міжнародного трансферу технологій*. Гостро стоїть питання, як зробити інновації більш актуальними для бізнесу, сприяти внутрішньому трансферу технологій і витратам на інновації у міжнародному бізнесі. Фокус інноваційної політики також змістився, щоб дедалі більше наголошувати на *прийнятті інновацій, надаючи інвестиції в таких умовах* та ефективно функціонувала передача технологій, підприємці все більше задіявали ринки венчурного капіталу.

Список літератури

1. Когут М. В. Міжнародний трансфер технологій як чинник економічного зростання: дис. канд. екон. наук: 08.00.02 / Когут Мар'яна Володимирівна; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2017. 193 с.
2. Несен Л. М. Трансфер і дифузія технологій: сутність та взаємозв'язок понять. Тези доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції «Маркетинг та логістика в системі менеджменту», Львів, 6–8 листопада 2008 р. — Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2008. С. 319–320.

3. Омельяненко В. А. Методичні основи оцінки потенціалу трансферу технологій. Становлення економіки України у післякризовий період: ризику та проблеми розвитку: [монографія] / за ред. д-ра екон. наук, проф. О. О. Непочатенко. Умань: Видавець «Сочінський», 2012. Ч. 1. С. 350–353.

4. Горшков А. В. Прямые иностранные инвестиции как фактор экономического роста Вестник Челябинского государственного университета. 2006. № 1. С. 20–29. URL: [www.https://cyberleninka.ru/article/n/pryamyie-inostrannye-investitsii-kak-faktor-ekonomicheskogo-rosta](https://cyberleninka.ru/article/n/pryamyie-inostrannye-investitsii-kak-faktor-ekonomicheskogo-rosta).

5. Инновационный менеджмент: учебник для академического бакалавриата / под общ. ред. Л. П. Гончаренко. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Издательство Юрайт, 2014. 640 с.

6. Соловьев В. П. Инновационная деятельность как системный процесс в конкурентной экономике (Синергетические эффекты инноваций) / В. П. Соловьев. К.: Феникс, 2006. 560 с. С. 23–24.

М. В. Руденко

Університет банківської справи, Черкаській інститут

МОНІТОРИНГ РЕЙТИНГОВИХ ІНДЕКСІВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

The digitization rating indices were monitored. Ukraine's place in the Global Innovation Index (GII) has been identified. The comparison of our state in the given rating with the countries of geographical neighbors is carried out. It is determined that in recent years many positive steps have been taken by the state in the direction of development of digitalization processes.

Розробка базової системи показників для моніторингу рівня цифровізації економіки та соціальних відносин ведеться багатьма впливовими міжнародними організаціями, інституціями та різними аналітичними агентствами. Існує низка загальноприйнятих параметрів, які дозволяють визначити рівень цифровізації в межах економіки та суспільства, до основних індикаторів науковці та практики [1-2] відносять: охоплення Інтернетом, використання широкосмугового Інтернет-трафіку, відсоток власників смартфонів, покриття мобільним Інтернетом, частка

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF
UKRAINE
NATIONAL AVIATION UNIVERSITY
FACULTY OF ECONOMICS AND BUSINESS
ADMINISTRATION
THE DEPARTMENT OF INTERNATIONAL ECONOMICS**

**Abstracts of XIII International Scientific and Practical
Conference**

**«MODERN PROBLEMS OF
GLOBALIZATION PROCESSES IN
THE WORLD ECONOMY»**

Kyiv, March 18, 2021

Abstracts of XIII International Scientific and Practical Conference «MODERN PROBLEMS OF GLOBALIZATION PROCESSES IN THE WORLD ECONOMY». Editorial board Svitlana Miziuk, Volodymyr Zhavoronkov [and others], Kiev, 2021, National Aviation University. K: NAU, 2021. 391 p.

The main purpose of the conference is to form a professional network community to discuss and summarize the results of scientific research on solving contemporary problems of globalization processes in the world economy.

The relevance of the chosen topic for holding a scientific-practical conference is beyond doubt, since in the conditions of the globalized world the functioning of society and the state at the present stage presupposes the deepening of intellectualization and transformation of all forms of the international economic relations.

Recommended for printing by academic council of the DEPARTMENT OF
INTERNATIONAL ECONOMICS
(Minutes No 9 from 5 April 2021)

Editorial board:

Svitlana Miziuk – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Head of the Department of International Economics, National Aviation University

Vice-Chairman of the organizing committee:

Vladimir Glonti, Dean of the Faculty of Economics, Batumi Shota Rustaveli State University, Doctor of Economics, Professor (Georgia)

Vladzimezh Usarek, Rector of the Poznan Higher School of Pedagogy and Administration named after Meshka I, Ph.D., Professor (Poland)

Andriy Malovychko, Dean of the Administrative Faculty of the Poznan Higher School of Pedagogy and Administration named after Meshka I, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor (Poland)

Walery Okulicz-Kozaryn, Professor of School of Entrepreneurship, Wroclaw University of Environmental and Life Sciences, Dr habil., MBA (Poland)